

УДК 378.011.3-051:[37.035:39(=161.2)

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.12.279015>

ORCID 0000-0002-7602-8005

ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ СКЛАДНИК У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ

Леся Петренко,

докторка педагогічних наук, професорка,
доцентка кафедри загальної педагогіки та андрагогіки;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

У дослідженні висвітлено місце і роль етнопедагогічного складника в структурі компетентнісної підготовки фахівців; підкреслено вплив проголошення незалежності України (1991 р.) на прояв характерних тенденцій, серед яких чільне місце належить відродженню етнопедагогічних традицій та етнокультурної діяльності. Розглянуто історико-педагогічний контекст етнопедагогічного компонента змісту шкільної освіти в Україні. Вказано на специфічні особливості етнопедагогічного складника у програмі підготовки майбутніх учителів; визначено й схарактеризовано педагогічні умови їх підготовки з питань формування основ етнопедагогічної культури.

Метою статті обрано розкрити та з'ясувати перспективи застосування етнопедагогічних знань як інтегрального компонента українознавства для мотивованого ставлення майбутніх учителів гуманітарних предметів до етнокультурної діяльності у процесі професійної освіти та праці в закладах середньої освіти.

Проведено висновок стосовно того, що підготовка майбутніх учителів до етнокультурної діяльності має базуватися на таких засадах: усвідомлення важливості етнопедагогічної складової у загальному рівні їхньої професійної підготовки, яке ми пов'язуємо з вивченням майбутніми фахівцями культурно-історичної спадщини українського народу, зразків матеріальної та духовної народної культури, що становитиме фундамент їхньої етнокультури; основоположною ідеєю слугує розуміння, що етнопедагогіка є не лише теоретичною наукою, але й комплексом практичних пошуків, заходів із вивчення, знаходження та збереження культурної спадщини українського народу шляхом залучення здобувачів до збору зразків, наприклад, народного фольклору: пісень, билін, міфології, легенд, ігор, обрядів тощо; це сприятиме появі зацікавленості у вивченні історії країни, свого краю, культури, побуту, збагатить здобувачів основами етнокультурних знань; долучення майбутніх учителів гуманітарних предметів у фаховій підготовці до участі в різних видах творчих колективів для формування емоційного компонента свідомості кожного здобувача; орієнтування здобувачів на створення етнопедагогічного середовища в середньому закладі освіти для формування основ етнокультури у молоді.

Ключові слова: професійна підготовка, етнопедагогічна культура, фахова освіта вчителів гуманітарних предметів, духовний розвиток, основи етнопедагогіки, українознавчо-культурологічні дисципліни, етнокультурна діяльність.

Постановка проблеми. Суспільно-політичні події в Україні обумовлюють соціально-економічні зміни, які, в свою чергу, вимагають реформування системи освіти на гуманістичних та демократичних засадах. У відповідності до стану суспільства, його пріоритетних ідей і мети формується система підготовки майбутніх фахівців, корелюється пошук шляхів її подальшого вдосконалення. Особистості майбутнього фахівця в концепції професійної підготовки надається ключове значення, оскільки від духовного наповнення, моральної гармонії, демократичності його педагогічних впливів залежить формування

молодих громадян України, як особистостей, стратегії їхньої поведінки як у закладах середньої освіти, так і в закладах вищої освіти, в суспільстві загалом.

Функціонування українського етносу здавна базується на багатьох чинниках духовності, серед яких етнопедagogічний, до прикладу, як складник етнічної культури робить етнос цілісним, соціальним та біологічним організм. Інтерес до феномену етнічної культури на різних етапах розвитку народу визначається в наш час багатьма складними як внутрішніми, так і зовнішніми обставинами, звідси – прагнення виявити потенціал етнопедagogічного складника у структурі підготовки майбутніх фахівців. Уміння забезпечити наукове середовище, яке сприяє розумінню процесів, що відбуваються в етнічній культурі на різних етапах розвитку народу, усвідомлення їх ключової ролі в етнопедagogічному полі діяльності є визначальним для формування внутрішнього світу майбутніх учителів гуманітарних дисциплін та їх готовності до формування основ етнокультури у вихованців закладів освіти всіх рівнів.

Реформування системи освіти нині зумовлене тими тенденціями, які з'явилися в результаті проголошення незалежності України: демократизація всіх ланок суспільного життя, відродження національного складника в системі освіти, оновлення змісту освіти, навчального матеріалу з урахуванням етнопедagogічних особливостей, структурування системи українознавчих предметів тощо. Одним із ключових завдань держави є формування громадянського суспільства як спільноти, яка має високу, свідому готовність до збереження та примноження цінностей національної культури. Ці завдання в процесі підготовки майбутніх фахівців вирішуються шляхом формування світогляду вчителів гуманітарних предметів за умови зреалізації етнопедagogічного складника. Суспільно-політичні події в Україні загострили питання якості підготовки майбутніх викладачів, необхідності зосередження уваги на вихованні гуманістичних життєвих принципів, національної гідності, розуміння витоків та етапів розвитку України, формування нації та держави як історичного феномену.

Аналіз досліджень і публікацій. Питаннями формування складників етнічної культури займалися в різні часи відомі теоретики українського етносу та культурології Д. Антонович, М. Грушевський, О. Забужко, С. Макаров, М. Попович, В. Скуратівський, Д. Чижевський; значну кількість праць Г. Ваценка присвячено виділенню певних характеристик етносу та його культури, розвитку культури українців на різних стадіях становлення. Фундаментальні дослідження присвячені педагогічному, виховному, пізнавальному потенціалові народознавства й української етнопедagogіки. Українознавчий компонент змісту шкільної освіти і виховання дітей представлено в працях Т. Воропаєва, С. Гончаренка, П. Кононенка, Ю. Мальованого, К. Чорної. До проблеми виокремлення етнопедagogічного складника в народознавчій галузі науки для гуманітаризації підготовки майбутніх фахівців зверталися Д. Тхоржевський, В. Шарко, Г. Шах та ін.; значний інтерес становить дослідження Н. Заячківською, В. Зелюком, М. Стельмаховичем елементів етнознавства у науковій системі народознавства та його використання у навчально-виховному процесі. Не зважаючи на широкий доробок вищеназваних дослідників, проблема етнопедagogічного складника у структурі підготовки майбутніх фахівців закладів освіти недостатньо вивчена, методика викладання вимагає оновлення, пошуку нових підходів та засобів.

Формулювання цілей статті. Вважаємо за необхідне в умовах оновлення змісту освіти, пошуку шляхів перебудови системи професійної підготовки розкрити та з'ясувати перспективи застосування етнопедagogічних знань як інтегрального компоненту українознавства для мотивованого ставлення майбутніх учителів гуманітарних предметів до етнокультурної діяльності у процесі професійної освіти та праці в закладах середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. В Концепції Нової української школи особистості педагога надається виняткове значення, оскільки від гуманістичності, гармонійності, патріотичності, демократичності педагогічних упливів залежить формування особистісної лінії поведінки дитини в середовищі закладів освіти (дошкільної, середньої, вищої), а в майбутньому – в соціумі (Пантюк, 2018, с. 272).

Вивчення українознавчо-культурологічних дисциплін у закладах вищої освіти одним зі своїх головних завдань має активне формування у майбутніх учителів ціннісних компонентів, які складатимуть основу їхнього професійного становлення як майбутніх фахівців, усвідомлення особистістю здобувача вищої освіти понять людської гідності, національної ідентичності.

Майбутні вчителі гуманітарних предметів у процесі підготовки отримують знання щодо того, що система цінностей народної культури збагачувала людину на всіх етапах історичного розвитку, передавалась від покоління до покоління. Використання народознавчого змісту в контексті вивчення українознавчо-культурологічних дисциплін збагачує здобувачів новими знаннями щодо розвитку українського етносу, дозволяє ширше розкрити всі етапи національного розвитку держави.

Ми погоджуємося з думкою В. Гончарука і Н. Шалашної про те, що народознавство є не лише теоретичною наукою, але й комплексом дослідницьких, а також практичних заходів, пов'язаних із вивченням та збереженням історико-культурної спадщини народу (Гончарук, 2011; Шалашна, 2021). Таким чином, народознавство є одним із засобів переведення українознавчих та культурологічних дисциплін із теоретичної в практичну сферу, що сприяє підвищенню пізнавальної професійної мотивації етнопедагогіки.

Застосування народознавства як інтегративного компоненту дає можливість виокремити компоненти етнічної культури в певному регіоні нашої Батьківщини, які мають специфіку місцевих варіантів народної культури, яскраві обрядові особливості, фольклорні, різноманітні варіанти костюмів тощо. Кожна з регіональних спільнот має притаманну їй історичну пам'ять, характерний для цього краю набір історичних пам'яток, пантеон місцевих героїв. Дослідження регіональних варіантів історичної пам'яті дозволяє розширити світогляд здобувачів та водночас виокремити загальні риси, характерні для формування певного етносу зі своїм суспільно-економічним устроєм, політичним ладом, культурою, духовністю, моральними нормами.

Інтерес до феномену етнічної культури як складного комплексу різнопланових явищ, що відіграє все більш потужну роль в етнопедагогіці при підготовці майбутніх учителів гуманітарних предметів, обумовлюється багатьма чинниками. Сучасні суспільно-політичні події стрімко змінюють внутрішнє життя країни, навколишній цивілізований світ, соціальні інститути, побутовий уклад, дають могутній поштовх для пошуку шляхів удосконалення підготовки фахівців, використання внутрішніх резервів формування української ідентичності.

Інтерес до феномену культури визначається гострою потребою за допомогою глибинного потенціалу культури активізувати внутрішні резерви очищення суспільства, відродити духовні джерела зростання української нації. Культура як засіб людської самореалізації має невичерпні можливості для розвитку особистості та впливу на історичний поступ країни в цілому. Наукове дослідження культури етносу свідчить, що вона взаємопов'язана з проблематикою структури та особливостями етнопедагогічного складника. Звідси прагнення поглибленого занурення у вивчення потенціалу «етнічної культури», використання духовних коренів свого народу для кристалізації соціокультурних ознак українського народу, які є основою етнопедагогічного складника професійної підготовки майбутніх учителів.

На думку академіка П. Кононенка, «українознавство – наука про український етнос у межах України та всієї планети: про все, що зв'язане з Буттям України й українства», етнопедагогіка ж ідентифікується з наукою про феномен українського етносу (народу, нації) в межах України, є складовою народознавства (Кононенко, 2005).

Етнопедагогіка має свою особливість, вона виконує педагогічну функцію поглибленого вивчення своєї етнічної історії, сприяє розвитку пізнавальної активності, відновленню історичної пам'яті, формуванню духовності, національної гідності, свідомості, дає змогу кожній дитині, молодій людині, майбутньому фахівцеві усвідомити неповторність, силу духу свого народу, його місце у світовій спільноті. Окрім головного

завдання щодо вивчення історії свого народу, етнопедагогіка має вагомий потенціал у формуванні духовних цінностей, пробудженні інтересу щодо збереження та примноження національних цінностей, скарбів культури.

Наявні виклики, запит суспільства вимагають переосмислення складників професійної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності; без усвідомлення ролі педагогічної професії у формуванні духовного світу майбутнього суспільства, без опори у вихованні майбутніх поколінь українців на етнопедагогічні корені свого народу результати освітньо-виховної роботи педагогів не відповідатимуть сучасним викликам. Тому зміст професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних предметів має опиратись на пріоритет національних і загальнолюдських духовних цінностей, включати ознайомлення з досягненнями національної культури, історії, віри, практичну діяльність з вивчення національно-культурних традицій, звичаїв, побуту, фольклору. Це, в свою чергу, мусить забезпечити закріплення у здобувачів усвідомлення знань та етнопедагогічних аспектів діяльності на рівні компетентностей. Готуючи майбутніх фахівців до виконання професійно-педагогічних функцій, важливо спрямувати їхню діяльність на використання системи етнопедагогічних засобів для формування основ етнокультури у наступних поколіннях громадян нашої країни.

Формування основ етнокультури особистості можливе за наявності сукупності етнопедагогічних знань, як то: теоретико-методичних знань з етнопедагогіки загалом і регіональної етнопедагогіки зокрема. Аналіз наукових джерел свідчить, що знання етнопедагогіки є складовою широкого поняття «знання», а, значить, частиною світогляду людини: зміст пам'яті, мислення і уяви; засіб упорядкування оточуючої дійсності; умова, яка сприяє розвитку здібностей людини; досягнення на основі пізнання дійсності; одержаний результат – основа набутого досвіду. Етнопедагогічні знання, за В. Струманським, мають таку класифікацію: культурологічні (звичаї, культурні традиції, обряди, свята, певні символи); духовні (мова, фольклор, художні, мистецькі твори, правила народної моралі, етикету); народнообрядові знання, які набуваються завдяки фізичним навичкам (усі види праці, через гру, використання педагогіки народного календаря, метеорологічні спостереження); фольклорно-виховні та предметні (народна медицина, народна техніка, народна філософія, народна математика, народне гончарство, народна вишивка тощо) (Струманський, 1997).

Узагальнюючи вище викладене, підкреслюємо, що процес оволодіння етнодидактичними знаннями базується на глибокому усвідомленні позитивного досвіду народу, оволодінні оновленим етнодидактичними знаннями, які адаптовані до сучасних потреб і реалій виховної практики та враховують здобутки етнопсихології, етногеографії, релігієзнавства, мистецтвознавства тощо.

Проведений аналіз наукових доробків, пов'язаних із проблематикою шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів, свідчить про вагомість питання організаційно-педагогічних умов підготовки фахівців до професійної діяльності стосовно формування основ етнокультури учнів.

Розглядаючи матеріали науково-педагогічних досліджень, з'ясовуємо, що вчені виокремлюють характерні різновиди умов: організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні, дидактичні й низку інших визначень.

На наш погляд, організаційно-педагогічні умови мають забезпечити ефективність вирішення поставлених завдань щодо формування етнічної культури здобувачів вищої освіти шляхом використання можливостей змісту, форм, методів освітнього процесу, що дасть можливість досягнути певних дидактичних цілей: формування розуміння культури як фактору соціального розвитку, а етнопедагогічної діяльності як складника культурного процесу, що супроводжується усвідомленням гострої потреби в необхідності оволодіння етнопедагогічними знаннями в період професійної підготовки фахівців.

Психолого-педагогічні умови у закладі вищої освіти покликані створити відповідне етновиховне середовище, здатне сформувати етнопедагогічну культуру майбутніх

учителів гуманітарних предметів. Етновиховне середовище закладу вищої освіти передбачає формування етнопедagogічної культури здобувачів як ключової частини їхньої педагогічної культури, з урахуванням природних задатків, їхніх етнопсихологічних, індивідуальних та творчих інтересів. Врахування психолого-педагогічних особливостей кожного здобувача дасть можливість забезпечити якісний рівень професійної підготовки, відкриє шлях до саморозвитку, самовдосконалення, зростання свідомості, розширення національного світогляду, активізує участь у етнокультурній діяльності та вплине на культуру поведінки.

Дидактичні умови реалізуються шляхом забезпечення взаємозв'язку теорії та практики викладання етнопедagogічного компоненту підготовки; саме через зв'язок теорії та практики існує можливість переконатись у готовності здобувачів вищої освіти до формування основ етнокультури у молоді, застосування набутих етнопедagogічних знань і вмінь на практиці в майбутній професійній діяльності.

Педагогічна практика має велике значення у реалізації етнопедagogічних знань, набутих молодими фахівцями в ЗВО, виконує низку додаткових функцій: закріплення етнопедagogічних знань і доповнення їх змісту в ході організації етнокультурних заходів з молоддю; набуття навичок, інтересу до поширення досвіду етнопедagogічної роботи з молоддю; прояву креативності, творчого підходу до використання етнопедagogічного надбання в освітньому процесі ЗВО. Отже, наявність необхідних педагогічних умов для вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів забезпечить успішність здійснюваної роботи; наповнення змісту підготовки етнопедagogічним компонентом сприятиме не лише набуттю відповідних знань, але й сприятиме зростанню національної самосвідомості, виробленню індивідуального стилю етнопедagogічної діяльності майбутніх учителів-гуманітаріїв.

Враховуючи те, що професійна педагогічна діяльність спрямована на засвоєння здобувачами компетентностей різних видів, етнокультурну обізнаність майбутніх учителів вважаємо невід'ємною частиною їхньої професійної кваліфікації. Етнопедagogічний компонент є однією з основ професійного становлення майбутнього вчителя, який забезпечується тісною взаємодією професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти та здобувачів. Етнокультурна діяльність за своїм характером і можливостями сприяє формуванню ціннісної сфери молоді, усвідомлення багатства національної культури, етнічних особливостей її розвитку, збагачує здобувачів новими знаннями щодо способу мислення, уявлення, утвердження людських цінностей і переконань, розвитку традицій, вірувань, міфів, моральних та естетичних ідеалів. Етнопедagogічні знання щодо унікальності української культури забезпечуються шляхом таких засобів етнокультури: системи фольклорної усної народної творчості, декоративно-вжиткового мистецтва, трудової обрядовості, музичної творчості, зразків ремесла, розписів, народних ігор та іграшок, ляльки-обереги та ін.

Отже, можна стверджувати, що використання етнопедagogічного складника у професійній підготовці фахівців підвищує їхній фаховий рівень, надає їхній освіті нової осмисленості і якості відповідальної життєдайності. Етнокультурна діяльність майбутніх учителів гуманітарної галузі, є складовою професійної діяльності, спрямованої на формування світогляду молодої людини, в основі якого серед багатьох засадничих принципів знаходяться національні духовні цінності, повага до культурного та історичного минулого України, усіх без винятку народів, що їх населяють.

Висновки. Враховуючи вище викладене, підготовка майбутніх учителів до етнокультурної діяльності має базуватися на таких засадах:

– усвідомлення важливості етнопедagogічної складової у загальному рівні їхньої професійної підготовки, яке ми пов'язуємо з вивченням майбутніми фахівцями культурно-історичної спадщини українського народу, зразків матеріальної та духовної народної культури, що становитиме фундамент їхньої етнокультури;

– основоположною ідеєю слугує розуміння, що етнопедагогіка є не лише теоретичною наукою, але й комплексом практичних пошуків, заходів із вивчення, знаходження та збереження культурної спадщини українського народу шляхом залучення здобувачів до збору зразків, наприклад, народного фольклору: пісень, білин, міфології, легенд, ігор, обрядів тощо; це сприятиме появі зацікавленості у вивченні історії країни, свого краю, культури, побуту, збагатить здобувачів основами етнокультурних знань;

– долучення майбутніх учителів гуманітарних предметів фаховій підготовці до участі в різних видах творчих колективів для формування емоційного компонента свідомості кожного здобувача;

– орієнтування здобувачів на створення етнопедагогічного середовища в середньому закладі освіти для формування основ етнокультури у молоді.

Отже, визначення місця і ролі етнопедагогічного складника у системі підготовки майбутніх фахівців як ключового для розуміння етнічної культури та формування основ етнокультури у молоді зумовлене як внутрішніми, так і зовнішніми обставинами. Специфічні особливості етнопедагогічного складника у програмах підготовки майбутніх учителів гуманітарних предметів дозволяють зосередити увагу на вихованого у молоді гуманістичних життєвих принципів, національної гідності, виявлення ціннісне ставлення до здобутків культури українського народу. Педагогічні умови як комплекс засобів педагогічного впливу на формування етнопедагогічних знань у майбутніх фахівців є значущими в системі етнокультурної діяльності здобувачів вищої педагогічної освіти. Здійснене дослідження не вичерпує усіх аспектів визначеної проблеми і потребує подальшого дослідження методів та організаційних форм етнопедагогічної підготовки майбутніх фахівців різних галузей і спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

- Березюк, О. С. (2015). Формування етнокультурної компетентності особистості в системі професійного навчання. *Проблеми освіти*, 85, 37-41.
- Будник, О. Б. (2011). Етнокультурна спрямованість виховання у вищій школі в контексті Болонського процесу. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького*, 13(3), 54-61.
- Ващенко, Г. (1997). *Загальні методи навчання*. Київ.
- Гончарук, В. А. (2011). Підготовка майбутнього вчителя до народознавчої роботи в умовах реалізації Болонського процесу. В *Проблеми сучасної педагогічної освіти: Педагогіка і психологія* (Вип. 30, с. 240-244). Ялта: РВВ КГУ.
- Кононенко, П. П. (2005). *Українознавство*. Київ.
- Отич, О. М. (2005). *Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання*. Полтава: ІнтерГрафіка.
- Пантюк, Т. І. (2018). *Суспільно-педагогічні детермінанти підготовки дітей до школи в Україні: теорія і практика (1945-2017 рр.)*. (Дис. канд. наук). Житомир.
- Рудницька, О. П. (2005). *Педагогіка: загальна та мистецька*. Тернопіль: Навчальна книга.
- Струманський, В. (1997). *Виховна робота в національній школі*. Київ: ІЗМН.
- Шавалда, Л. (2014). Музейна педагогіка: від традицій співпраці до використання нових педагогічних технологій. *Рідна школа*, 12, 52-56.
- Шалашна, Н. (2021). Народознавство як інтегративна складова змісту викладання історичних дисциплін у вищій школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9, 178-189. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_9_19.

REFERENCES

- Bereziuk, O. S. (2015). Formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti osobystosti v systemi profesiinoho navchannia [Formation of ethno-cultural competence of the individual in the professional training system]. *Problems of Education*, 85, 37-41 [in Ukrainian].

- Budnyk, O. B. (2011). Etnokulturna spriamovanist vykhovannia u vyshchii shkoli v konteksti Bolonskoho protsesu [Ethnocultural orientation of education in higher education in the context of the Bologna process]. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies*, 13(3), 54-61 [in Ukrainian].
- Honcharuk, V. A. (2011). Pidhotovka maibutnoho vchytelia do narodoznavchoi roboty v umovakh realizatsii Bolonskoho protsesu [Preparation of the future teacher for ethnographic work in the conditions of implementation of the Bologna process]. In *Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity: Pedahohika i psykhohohiia [Problems of modern pedagogical education. Pedagogy and psychology]* (Vol. 30, pp. 240-244). Yalta: RVV KHU [in Ukrainian].
- Kononenko, P. P. (2005). *Ukrainoznavstvo [Ukrainian studies]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Otych, O. M. (2005). *Mystetstvo u zmisti profesiinoy pidhotovky maibutnikh pedahohiv profesiinoho navchannia [Art in the content of professional training of future teachers of vocational education]*. Poltava: InterHrafika [in Ukrainian].
- Pantiuk, T. I. (2018). *Suspilno-pedahohichni determinanty pidhotovky ditei do shkoly v Ukraini: teoriia i praktyka (1945-2017 rr.) [Socio-pedagogical determinants of preparing children for school in Ukraine: theory and practice (1945-2017)]*. (PhD diss.). Zhytomyr [in Ukrainian].
- Rudnytska, O. P. (2005). *Pedahohika: zahalna ta mystetska [Pedagogy: general and artistic]*. Ternopil: Navchalna knyha [in Ukrainian].
- Shalashna, N. (2021). Narodoznavstvo yak intehratyvna skladova zmistu vykladannia istorychnykh dystsyplin u vyshchii shkoli [Ethnology as an integrative component of the content of teaching historical disciplines in higher education]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii [Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies]*, 9, 178-189. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_9_19 [in Ukrainian].
- Shavalda, L. (2014). Muzeina pedahohika: vid tradytsii spivpratsi do vykorystannia novykh pedahohichnykh tekhnologii [Museum pedagogy: from traditions of cooperation to the use of new pedagogical technologies]. *Ridna shkola [Native school]*, 12, 52-56 [in Ukrainian].
- Strumanskyi, V. (1997). *Vykhovna robota v natsionalnii shkoli [Educational work in the national school]*. Kyiv: IZMN [in Ukrainian].
- Vashchenko, H. (1997). *Zahalni metody navchannia [General teaching methods]*. Kyiv [in Ukrainian].

ETHNO-PEDAGOGICAL COMPONENT IN THE STRUCTURE OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF HUMANITARIAN SUBJECTS

Lesia Petrenko,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Associate Professor of the Department of General Pedagogy and Andragogy;
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

The place and role of the ethnic-pedagogical component in the structure of specialists' competence training are highlighted in the study. The influence of the Declaration of Independence of Ukraine (1991) on the display of characteristic tendencies is emphasized. The revival of ethno-pedagogical traditions and ethno-cultural activities is prominent. The historical-pedagogical context of the ethno-pedagogical component of the content of school education in Ukraine is considered. The specific features of the ethno-pedagogical component of future teacher training are indicated; the pedagogical conditions of their training on issues of forming the foundations of ethno-pedagogical culture are defined and characterized.

The purpose of the article is to reveal and clarify the prospects of using ethno-pedagogical knowledge as an integral component of Ukrainian studies for the motivated attitude of future

teachers of humanitarian subjects to ethno-cultural activities in the process of professional education and work in secondary education institutions. It has been concluded that future teacher training in ethno-cultural activities should be based on the following principles: awareness of the importance of the ethno-pedagogical component in the general level of their professional training, which we associate with the study by future specialists of the cultural and historical heritage of the Ukrainian people, samples of material and spiritual folk culture, which will form the foundation of their ethno-culture; the fundamental idea is the understanding that ethno-pedagogy is not only a theoretical science, but also a complex of practical searches, measures to study, find and preserve the cultural heritage of the Ukrainian people by involving the acquirers in collecting samples, for example, folk folklore: songs, epics, mythology, legends, games, rituals, etc.; it will contribute to the emergence of interest in studying the history of the country, its region, culture, life, enrich the students with the basics of ethno-cultural knowledge; involvement of future teachers of humanitarian subjects in professional training for participation in various types of creative groups for the formation of the emotional component of each students' consciousness; orienting students to the creation of an ethno-pedagogical environment in a secondary educational institution for the formation of the foundations of ethno-culture among young people.

Keywords: *professional training, ethno-pedagogical culture, professional education of teachers of humanitarian subjects, spiritual development, foundations of ethno-pedagogy, Ukrainian studies and cultural disciplines, ethno-cultural activity.*

Надійшла до редакції 05.10.2022 р.